

Wkład empiryczny
polega zwłaszcza
na dostarczeniu
dowodów
umożliwiających
przyjęcie lub
odrzućcenie
danego,
ugruntowanego
teoretycznie
wyjaśnienia.

Joanna Rak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ORCID: 0000-0002-0505-3684

Maciej Skrzypek

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ORCID: 0000-0002-8018-1854

Określanie wpływu badań własnych na rozwój nauki: wymiar empiryczny, teoretyczny i metodologiczny

1. Wstęp

Kolejne reformy szkolnictwa wyższego oraz rosnąca presja środowiskowa, aby umiędzynarodowiać wyniki własnych badań powodują, że częstym tematem debat akademickich podczas konferencji oraz seminariów naukowych są przyczyny odrzucania prac polskich badaczy przez redakcje wydawnictw i czasopism o zasięgu światowym. Należy mieć jednak świadomość, że problem nie ma specyfiki wyłącznie polskiej, ponieważ publikowanie w najlepszych czasopismach jest wyzwaniem dla wszystkich badaczy niezależnie od pochodzenia, posiadanego doświadczenia czy dorobku naukowego (Cloutier, Langley, 2020, s. 2). Należy pamiętać, że międzynarodowe czasopisma znacznie częściej aniżeli polskie podejmują takie odmowne decyzje na podstawie zwerbalizowanego i faktycznego wkładu przedłożonych wyników badań do rozwoju nauki. W dodatku, w przypadku aplikowania o granty naukowe na badania, np. Narodowego Centrum Nauki czy Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, przekonujące uzasadnienie, że proponowane badanie ma znaczący wpływ na rozwój nauki ma niebagatelne znaczenie przy eksperckiej i recenzenckiej ocenie wniosków.

Redaktorzy czasopism, którzy włączyli się do tej debaty na forach międzynarodowych wskazują na współistnienie dwóch przeciwstawnych tendencji, mianowicie przecenianie (ang. *overselling*) i niedoceniaenie (ang. *underselling*) znaczenia naukowego własnych prac badawczych (Dwivedi i in., 2022, s. 3). Każda z nich prowadzi do równie niepożądaných przez autorów konsekwencji; w najlepszym przypadku do odesłania manuskryptu z prośbą o naniesienie gruntownych poprawek (ang. *major revisions*), ale znacznie częściej do natychmiastowego (ang. *desk rejection/rejection without peer review*) lub dokonanego na podstawie recenzji odrzucenia tekstu (ang. *rejection*). Zidentyfikowane przez redaktorów w tekstach błędy w określaniu wpływu oraz faktyczny brak takiego wpływu są uważane za najczęstsze przyczyny natychmiastowego odrzucenia w międzynarodowych czasopismach z zakresu nauk o polityce i administracji (Garand, Harman, 2021, s. 2).

Motywuje to do podjęcia refleksji nad możliwymi przyczynami błędnego wyznaczania, niedookreślenia lub nieokreślenia tego wkładu. W przypadku zawyżania wartości naukowej swoich prac przyczyną może być niedostateczna znajomość literatury przedmiotu, a więc nieświadomość jakości i poziomu dorobku innych badaczy eksplorujących dane pole badawcze czy rozwiązujących podobne problemy badawcze. Przeprowadzenie kompleksowego przeglądu literatury przedmiotu według starannie dobranych kryteriów merytorycznych pozwala uniknąć tego typu pułapek (Knopf, 2006). Jednakże czasem pojawiają się również obawy przed skonfrontowaniem swoich dzieł z opiniami recenzentów z najlepszych czasopism o zasięgu międzynarodowym czy zmęczenie i niechęć wobec dalszych prac nad tekstem, a więc nanoszenia poprawek (Dwivedi i in., 2022, s. 8). W obliczu możliwej szansy na włączenie do światowego obiegu wyników, trzeba podjąć wyzwanie, nie warto się ani spieszyć, ani poddawać się na tym etapie.

Niewątpliwie rzadziej występującą przyczyną jest przeszacowanie znaczenia swoich badań ściśle związane z dążeniem do opublikowania manuskryptu w czasopiśmie reprezentującym poziom wyższy niż właściwy przygotowanemu tekstowi. W tym przypadku zakres rozwiązań mieści się na skali od urealnienia opisu i zmiany wyboru czasopisma do dopracowania badania, tak aby w poprawionej wersji tekst spełniał oczekiwania konkretnej redakcji i jej recenzentów.

Warto również podkreślić, że wśród polskich politologów powszechne jest przekonanie, że należy zachowywać należyłą skromność i nie przechwalać się znaczeniem naukowym swoich badań. Często mówi się o pokorze przy opisywaniu wyników analiz. Co więcej, nierzadko występuje przeświadczenie o potrzebie zostawienia przyjemności poznawania i samodzielnego odkrywania znaczenia tych wyników czytelnikom prac badawczych. Jednocześnie, trzeba mieć świadomość, że w czasopismach oraz wydawnictwach o zasięgu światowym, ale i przy ewaluacji wniosków o granty naukowe, wymaga się jasnego i jednoznacznego określenia wpływu badania na rozwój nauki. Ważną częścią pracy badawczej jest świadoma i krytyczna dyskusja z literaturą przedmiotu, czyli pracami innych badaczy na dany temat. Należy nie tylko krytycznie analizować inne dzieła naukowe, ale również pokazywać wyniki swoich badań na tle dotychczasowych. Nieśmiałość, zinternalizowana niechęć do artykulacji lub nieświadomianie sobie znaczenia swojej pracy są częstymi, pośrednimi,

lecz – co trzeba wyraźnie podkreślić – nie jedynymi przyczynami odrzucania prac polskich badaczy.

Obserwacje te mobilizują do aktywnego włączenia się do poszukiwań użytecznych schematów czy rozwiązań oczekiwanych przez redaktorów czasopism i książek, a także agencji naukowych finansujących granty. Stąd też celem niniejszego artykułu przeglądowego jest określenie wpływu badań politologicznych na rozwój nauki oraz przedyskutowanie ich przykładów w trzech najważniejszych wymiarach: empirycznym, teoretycznym i metodologicznym. Pominięte będą aspekty ważności kontekstualnej i aktualnie dominujących trendów dla poszczególnych czasopism (Corley, Gioia, 2011, s. 27). Co więcej, nacisk będzie położony na badania podstawowe, czyli zorientowane na zdobycie nowej wiedzy, a niekoniecznie mające walor wdrożeniowy (Wiśniewski, Biały, Dulęba, 2021, s. 6).

W kolejnych częściach artykułu wyróżnione zostaną trzy podstawowe rodzaje wkładu: empiryczny, teoretyczny i metodologiczny. Przedstawione będą ich najważniejsze charakterystyki oraz najbardziej powszechne obszary wpływu w wyznaczonych wymiarach. Każdy zostanie zilustrowany przykładami z dyscypliny nauk o polityce i administracji, w zakresie studiów nad demokracją opancerzoną (ang. *militant democracy*), kategorii teoretycznej, która w ostatnich latach przeżywa renesans zainteresowania ze strony badaczy (Rak, Bäcker, 2022, s. 3–4). Tekst kończy podsumowanie zawierające praktyczne wskazówki związane z przygotowywaniem opisu wpływu danego badania na rozwój nauki.

2. Wkład empiryczny do badań

W naukach o polityce i administracji wkład empiryczny (ang. *empirical contribution*) może być rozpatrywany jako nowe i nowatorskie ujęcie empirycznego zjawiska, które kwestionuje istniejące założenia dotyczące rzeczywistości politycznej lub ujawnia coś wcześniej nieudokumentowanego (Ågerfalk, 2014, s. 594). Wkład empiryczny polega zwłaszcza na dostarczeniu dowodów umożliwiających przyjęcie lub odrzucenie danego, ugruntowanego teoretycznie wyjaśnienia. Słowem kluczowym są tutaj właśnie dowody mające charakter i znaczenie empiryczne. Przykładem takich prac są m.in. studia przypadku nad stosowaniem środków demokracji opancerzonej w poszczególnych państwach – w Austrii (Wagrandl, 2018), w Czechach (Mareš, 2012; Steuer, 2019), w Hiszpani (Osiewicz, Skrzypek, 2020; Rezmer-Płotka, 2021), na Łotwie (Ijabs, 2015), na Węgrzech (Uitz, 2017), we Włoszech (Rak, 2021), czy w orzecznictwie organów sądowych (Backes, 2019). To właśnie artykuły prezentujące wyniki *case studies* pozwalają zweryfikować założenia teoretyczne na gruncie demokracji opancerzonej.

Dyskutowany rodzaj wpływu następuje również za pośrednictwem przetestowania, a w rezultacie przyjęcia lub odrzucenia, w pełni lub częściowego, dotychczas nieprzetestowanych hipotez zerowych, potwierdzenia lub odrzucenia istniejącej teorii z wykorzystaniem innych niż dotąd danych lub odmiennego zestawu metod, technik i narzędzi badawczych (Brancati, 2018, s. 38). W tym miejscu warto przywołać prace, w których autorzy po przedstawieniu przyjętych ram teoretycznych zweryfikowali ich zastosowanie w poszczególnych

studiach przypadku. Najobszerniejszy wkład w tym zakresie przedstawiono w monografiach naukowych (Thiel, 2016; Rak, Bäcker, 2022).

Częstym niedostatkiem prac z zakresu nauk o polityce i administracji jest wskazywanie, że ich unikalność i wkład do rozwoju nauki wynikają z eksploracji określonego pola badawczego z wykorzystaniem ujęcia teoretycznego, które jeszcze nie było użyte do jego badania. Jest to jednak stwierdzenie nieprzekonujące, bo pozamerytoryczne (Bäcker, Rak, 2020, s. 75). Być może po prostu badacz nie zdaje sobie sprawy z ograniczeń wynikających z aplikowanego rozwiązania. Co więcej, redaktorzy czasopism wskazują, że te prace, które jedynie aplikują już ugruntowaną teorię, model czy kategorię teoretyczną i testują je w nowym kontekście lub w odniesieniu do innych państw niż robiono to dotychczas, bez dodawania nowych teoretycznych spostrzeżeń lub ukazania wyjątkowego wkładu, prawdopodobnie nie zostaną nawet wysłane do recenzowania (Dwivedi i in., 2022, s. 2). Wynika to nie tylko z braku wymaganej artykulacji wkładu, ale przede wszystkim z ograniczonej wartości poznawczej tego typu analiz empirycznych.

Nierzadko w odrzucanych manuskryptach pojawiają się roszczenia do wywarcia znaczącego wpływu empirycznego na rozwój nauki polegającego na przedstawianiu wyników mikrobadań. Niemniej jednak pole badawcze takich badań jest w zbyt dużym stopniu ograniczone pod względem przedmiotowym, podmiotowym, czasowym i terytorialnym, a wyniki postrzegane jako ważne i ciekawe wyłącznie przez samego badacza i ewentualnie część badanej populacji (Shah, 2020, s. 3). Częściej badania czy opisy o charakterze idiosynkratycznym (deskrypcja poszczególnych, indywidualnych, konkretnych przypadków) niż nomotetycznym (studia polegające na poszukiwaniu ogólnych prawidłowości) nie wytrzymują testu ważności. Polega on na zadaniu sobie następujących pytań z kategorii „a więc co?” (ang. *the „so what” question*): czego ważnego reprezentant danej dyscypliny i subdyscypliny może dowiedzieć się i nauczyć z opracowanego przez nas tekstu? Jakie znaczenie dla globalnego świata nauki i społecznego on ma? Dlaczego i pod jakimi względami te wyniki są szczególnie znaczące? (Baglione, 2016, s. 38). Można przyjąć, że jeśli istnieje szansa na zobaczenie wiadomości na temat rezultatów realizowanego projektu badawczego lub osiągniętych wyników na pierwszej stronie dziennika lub portalu internetowego o zasięgu światowym, to wówczas prawdopodobnie dane badanie ma znaczący potencjał publikacyjny. Oznacza to, że poziom prawdopodobieństwa otrzymania grantu lub opublikowania tekstu w najważniejszych dla dyscypliny periodykach naukowych jest większy niż w innych przypadkach.

3. Wkład teoretyczny do badań

Coraz częściej wymiar teoretyczny przedłożonego do recenzji tekstu jest czynnikiem przesądzającym o sukcesie publikacyjnym (Craig, 2010, s. 308). Istotą teoretycznego wkładu (ang. *theoretical contribution*) jest oferowanie wyjaśnień będących wynikiem rozwiązania problemu badawczego, przy czym to rozwiązanie musi być ugruntowane teoretycznie. Ma miejsce, gdy badania prowadzą do rozwinięcia istniejącej teorii, jej obalenia lub dostarczenia

argumentów przemawiających za jej odrzuceniem, a także sformułowania nowej teorii umożliwiającej wyjaśnianie zjawisk i procesów oraz relacji pomiędzy nimi (Brancati, 2018, s. 38). Równie ważne jest rozwijanie nowego rozumienia teoretycznego, koncepcji, kategorii lub modeli teoretycznych (Dwivedi i in., 2022, s. 3).

W tym miejscu należy wskazać, że kluczowy wkład teoretyczny do studiów nad demokracją opancerzoną wniósł twórca tej kategorii – Karl Loewenstein (1937a, 1937b; 1938). Ten niemiecki prawnik i politolog, w obliczu konsolidacji hitlerowskiego reżimu totalitarnego, apelował o wyposażenie organów egzekutywy i judykatury w narzędzia, które pozwolą skutecznie zwalczyć siły antydemokratyczne. Ponadto przekonywał, że demokracja opancerzona wykracza poza działania legislacyjne oraz przejawia się w woli i duchu przetrwania zarówno rządzących, jak i rządzonych (Loewenstein, 1938).

Myśli Loewensteina analizował Graham Maddox, który skonstruował katalog antydemokratycznych środków prawnych (Maddox, 2019, s. 492).

Wkład teoretyczny w tej materii wniósł również Andras Sajó, jeden z najbardziej uznanych badaczy koncepcji Loewensteina, udzielając odpowiedzi na pytanie wobec kogo stosować środki demokracji opancerzonej (Sajó, 2004, s. 211). Z kolei Svetlana Tyulkina przedstawiła definicję demokracji opancerzonej jako formy demokracji konstytucyjnej, która upoważniona jest do ochrony jej dalszego istnienia poprzez uprzednie ograniczenie korzystania z wolności obywatelskich i politycznych (Tyulkina, 2015, s. 524–525). Istotną, dla analizy współczesnych wariantów demokracji opancerzonej, dystynkcję zaproponowali Joanna Rak i Roman Bäcker. W celu odróżnienia współczesnych środków chroniących systemy demokratyczne od katalogu, jaki proponował Loewenstein, proponują termin nowej demokracji opancerzonej (ang. *neo-militant democracy*). Z kolei jego przeciwieństwem jest quasi-demokracja opancerzona (ang. *quasi-militant democracy*), która opiera się na zastosowaniu tych samych środków, lecz w celu konsolidacji reżimu autorytarnego (Rak, Bäcker, 2022, s. 7–13). To zróżnicowanie pozwala badaczom badać rzeczywiste konsekwencje użycia środków demokracji opancerzonej dla suwerenności narodów politycznych i przetrwania systemu demokratycznego lub z drugiej strony utrwalenia systemu autorytarnego.

Wkład teoretyczny w zakresie studiów nad demokracją opancerzoną to nie tylko kontynuacja myśli Loewensteina, ale także otwarta polemika z jej podstawowymi założeniami. W tym zakresie należy przywołać artykuł Carlo Invernizzi-Accetti i Iana Zuckermana, badaczy krytycznych wobec tej kategorii. W ich ocenie demokracja opancerzona jest listkiem figowym autorytaryzmu, a zastosowanie jej środków stanowi arbitralną decyzję elit rządzących, które nie odwołują się do woli narodu politycznego (Accetti, Zuckerman, 2017, s. 187). Podobne stanowisko reprezentują Anthoula Malkopoulou i Ludvig Norman, przedstawiając wspomniane środki jako prerogatywne decyzje elit politycznych, będące wyrazem pogłębio-nej nieufności wobec obywateli (Malkopoulou, Norman, 2018, s. 3).

Przywołane wyżej przykłady ilustrują, że wkład teoretyczny w obrębie eksplorowanego fenomenu nie musi prowadzić do ujednoczenia istniejących ujęć teoretycznych. Owe rozbieżności w rozumieniu demokracji opancerzonej i konfrontowanie ze sobą różnych podejść

i tradycji dotyczących stosowania środków ochrony reżimów demokratycznych należy uznać za sytuację sprzyjającą rozwojowi badań.

4. Wkład metodologiczny do badań

Stosunkowo najrzadziej spotykanym rodzajem wkładu jest metodologiczny (ang. *methodological contribution*). Sprowadza się on do proponowania nowych lub modyfikowania istniejących metod, technik lub narzędzi badawczych oraz procedur użytecznych do rozwiązywania problemów badawczych (Marsh, Jayasinghe, Bond, 2008). Może polegać na eliminowaniu trudności w zakresie stosowania założeń metodologicznych do prowadzenia badań empirycznych. Częściej jednak stanowi wyraz dążenia do podniesienia poziomu rzetelności (ang. *reliability*) i wiarygodności (ang. *validity*) pomiaru i wyników badań oraz uogólniania wyników badań (ang. *generalizability*) (Ali, Yusof, 2011, s. 36).

W zakresie studiów nad demokracją opancerzoną, liczba prac prezentujących wkład metodologiczny jest zdecydowanie mniejsza niż w przypadku pozostałych rodzajów wkładu, tj. empirycznego i teoretycznego. Mimo tego literatura przedmiotu dostarcza cennych narzędzi do eksploracji tej problematyki. Jednym z nich są klastry demokracji opancerzonej (ang. *clusters of militant democracy*), zaproponowane przez Markusa Thiela (2016, s. 401). Narzędzie to pozwala innym badaczom zweryfikować, w jakim stopniu w analizowanych państwach wykorzystywane są wspomniane środki.

Z kolei Joanna Rak i Roman Bäcker zaproponowali, aby mierzyć poziom suwerenności narodu politycznego w czterech obszarach, które uwzględniają użycie środków demokracji opancerzonej. Obejmują one: 1) wolność podejmowania suwerennych decyzji, 2) zakres wyboru alternatywnych scenariuszy, 3) racjonalność debaty przed podjęciem decyzji, 4) trwałość instytucji gwarantujących suwerenność narodu politycznego (Rak, Bäcker, 2022, s. 9). To narzędzie teoretyczne pozwala eksplorować konsekwencje użycia środków demokracji opancerzonej dla przetrwania reżimu demokratycznego na różnych poziomach.

Kolejną propozycją wkładu metodologicznego jest model delegalizacji partii politycznych w państwach postkomunistycznych jako środka demokracji opancerzonej (Skrzypek, 2020, s. 72). Dzięki zastosowaniu tego narzędzia, badacze mogą formułować wnioski na temat tego, jakie ugrupowania polityczne w rzeczywistości potranzycyjnej uznano za wrogów demokracji. Pomocne w tym zakresie będzie zastosowanie zaproponowanych czterech wariantów delegalizacji partii politycznych, w oparciu, po pierwsze: o ich pochodzenie – partie powstałe na gruncie ugrupowań rządzących po 1945 roku oraz partie wywodzące się z opozycji antykomunistycznej, a po drugie: ich autoidentyfikacje na kontinuum prawica–lewica.

Podsumowując, należy zauważyć, że wkład metodologiczny w studiach nad demokracją opancerzoną, choć nie tak okazał się ilościowo jak w przypadku empirycznego, jest zróżnicowany. Pomimo dywersyfikacji ujęć ich wspólną cechą, przesądzającą o wartości naukowej, jest użyteczność w badaniu zakresu i skuteczności stosowanych środków w kontekście przetrwania demokracji. Na przestrzeni lat pojawią się nowe propozycje, które pozwalają eksplorować stosowanie zasad i instrumentów demokracji opancerzonej na niezbadanych dotąd

plaszczynach, jak np. suwerenność narodu politycznego. Ponadto, proponowany wkład metodologiczny jest gruntownie i poprawnie osadzony w teorii studiów nad demokracją opancerzoną, co gwarantuje jego użyteczność w badaniu określonego fenomenu. Wciąż warto jednak projektować nowe metody, techniki i narzędzia badawcze, które pozwolą prowadzić innowacyjne badania umożliwiające pogłębienie zrozumienia świata politycznego.

5. Wnioski i uwagi końcowe

Przy określaniu wpływu swojego badania na rozwój nauki trzeba wyraźnie wskazać na jego charakter: teoretyczny, empiryczny lub metodologiczny. Następnie dokonuje się opisu specyfiki wpływu i zakresów dokonanego odrzucenia lub rozwinięcia dotychczasowych, jasno zidentyfikowanych ujęć opublikowanych w konkretnych miejscach. Pomocne może być opracowanie tzw. tabeli przeglądu literatury (ang. *a literature review table*) (zob. tabela 1). Taka tabela składa się z dwóch kolumn. W pierwszej, wskazuje się ujęcia funkcjonujące w literaturze przedmiotu. Mogą to być cytaty z prac zawierające kluczowe wnioski lub krótkie omówienia wpływu danych dzieł na rozwój nauki. W drugiej kolumnie określa się stosunek swojego badania do każdego z tych wyszczególnionych ujęć, czyli np. w jakim zakresie przyczynia się ono do rozwinięcia lub odrzucenia przywołanej teorii (Dwivedi i in., 2022, s. 9).

Podsumowując zaprezentowane w artykule rozważania należy podkreślić, że te trzy rodzaje wpływu nie wykluczają się. Wręcz przeciwnie, często współwystępują i są komplementarne. Wkład empiryczny polega na dostarczeniu dowodów umożliwiających przyjęcie lub odrzucenie danego wyjaśnienia. Następuje również za pośrednictwem przetestowania dotychczas nieprzetestowanych hipotez zerowych, potwierdzenia lub odrzucenia istniejącej teorii z wykorzystaniem innych niż dotąd danych lub odmiennego zestawu metod, technik i narzędzi badawczych. Teoretyczny opiera się na oferowaniu wyjaśnień będących wynikiem rozwiązania problemu badawczego. Ma miejsce, gdy badania prowadzą do rozwinięcia istniejącej teorii, jej obalenia lub dostarczenia argumentów przemawiających za jej odrzuceniem, a także sformułowania nowej teorii umożliwiającej wyjaśnianie zjawisk, procesów czy relacji między nimi. Z kolei wymiar metodologiczny sprowadza się przede wszystkim do proponowania nowych lub modyfikowania istniejących metod, technik lub narzędzi badawczych oraz procedur użytecznych do rozwiązywania problemów badawczych.

Niezależnie od rodzaju faktycznego wkładu pracy badawczej do rozwoju nauki musi on być uczciwie, rzetelnie, klarownie sformułowany oraz przekonująco uzasadniony nie tylko w głównym tekście, ale i streszczeniu. Niewątpliwie warto również wykorzystać możliwość przekonania redaktorów czasopisma oraz inne osoby oceniające tekst, że ten wpływ występuje i jest znaczący na łamach listu motywacyjnego (ang. *cover letter*) wysłanego wraz z manuskrytem do rozpatrzenia. Praktyka pisania listów motywacyjnych bardzo rzadko występuje w polskich czasopismach, lecz jest szeroko rozpowszechniona na świecie. Choć jest to dodatkowa praca do wykonania, warto ją potraktować jako szansę promocji własnej pracy oraz zdobycia rzeczownika swojego manuskryptu w danej redakcji. Zestaw spójnych i starannie przygotowanych plików (najczęściej manuskryptu i listu motywacyjnego) może

Tabela 1. Wybrane ujęcia przywołane w artykule, przedstawione w tabeli przeglądu literatury

Ujęcie funkcjonujące w literaturze przedmiotu	Innowacyjny wkład w rozwój nauki i jego istota dla stanu badań
<p>W nowożytnych studiach nad państwem i prawem dominującymi ujęciami stały się propozycje panowania legalnego i biurokracji Maxa Webera (2002) oraz suwerennego państwa i krytyka liberalizmu politycznego Carla Schmitta (2012).</p>	<p>Karl Loewenstein wprowadza kategorię własności systemu demokratycznego, w którym rządzący są zdolni do efektywnego ograniczania podstawowych praw i wolności politycznych ugrupowań faszystowskich, co gwarantuje przetrwanie reżimu politycznego (Loewenstein, 1937a, 1937b). Jest to kontrpropozycja wobec Weberowskiej biurokracji i Schmittowskiego unicestwienia wroga politycznego (Schmitt, 2012, s. 254), która nie wymaga likwidacji systemu demokratycznego, a wyposażenie go w określone środki.</p>
<p>W literaturze przedmiotu dominowało ujęcie, które nakazywało analizować stosowanie środków demokracji opancerzonej z perspektywy efektywnego ograniczania praw i wolności podmiotów nimi objętymi (Capoccia, 2013; Thiel, 2016).</p>	<p>Joanna Rak i Roman Bäcker proponują eksplorować konsekwencje użycia środków demokracji opancerzonej z perspektywy poziomu suwerenności narodu politycznego. W tym celu polami badawczymi są: (1) wolność narodu politycznego do podejmowania suwerennych decyzji, (2) zakres alternatyw wyboru scenariuszy decyzyjnych przez naród polityczny, (3) poziom racjonalności deliberacji narodu politycznego przed podjęciem decyzji oraz (4) instytucje gwarantujące trwałość tej suwerenności (Rak, Backer, 2022, s. 9). Ujęcie to wykracza poza badanie wyłącznie podmiotów będących celami użycia poszczególnych środków, dzięki czemu możliwe jest sformułowanie wniosków na temat wpływu demokracji opancerzonej na kształtowanie suwerenności narodu politycznego, zbioru równych sobie ludzi, zdolnych do decydowania o najważniejszych sprawach państwa w sposób autonomiczny (Bäcker, 2020, s. 35)</p>
<p>W literaturze przedmiotu funkcjonowały pojedyncze studia przypadku delegalizacji partii politycznych (Mareš, 2012). Brakowało jednak studiów syntezujących te prace.</p>	<p>Angela Bourne i Fernando Casal Bértoa skonstruowali zestawienie zdelegalizowanych partii politycznych w Europie w latach 1945–2015 (Bourne, Casal Bértoa, 2017, ss. 7–9). Zestawienie to poza wskazaniem zdelegalizowanych partii zawiera ich orientację polityczną, rolę jaką odgrywały w systemie partyjnym do czasu delegalizacji, poziom konsolidacji systemu demokratycznych, zmienną w postaci doświadczeń autorytarnych rządów i rodzaj uzasadnienia ich delegalizacji. Badacze odwołujący się do tego narzędzia mogą przetestować jego użyteczność w przypadku analizy delegalizacji innych partii politycznych. Dodatkowo, powyżsi autorzy przedstawili katalog przestanków, na podstawie których dokonywano delegalizacji partii politycznych w Europie w latach 1945–2015: ideologia antydemokratyczna, niedemokratyczna organizacja wewnętrzna, nazwa partii, orientacja partii na przemoc, naruszenie obecnego porządku i czynniki warunkujące dostęp do procesu demokratycznego (Bourne, Casal Bértoa, 2017, ss. 17–21).</p>

Źródło: opracowanie własne

stanowiąc czynnik przesądający o tym czy przedłożony tekst zostanie poddany recenzjom, a następnie jaka decyzja zostanie wydana na podstawie recenzji. Warto zatem zadbać o zachowanie najwyższych standardów w tym obszarze.

Finansowanie badania: Rozdział stanowi efekt realizacji projektu badawczego pt. „Kontestacja polityczna a nowa demokracja opancerzona” finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki. Numer rejestracyjny grantu: 2018/31/B/HS5/01410.

Bibliografia

- Accetti C. I., Zuckerman I. (2017), *What's Wrong with Militant Democracy?*, "Political Studies", vol. 65, ss. 182–189, <https://doi.org/10.1177/0032321715614849>.
- Ågerfalk P. J. (2014), *Insufficient Theoretical Contribution: A Conclusive Rationale for Rejection?*, "European Journal of Information Systems", vol. 23, nr 6, ss. 593–599.
- Ali A. M., Yusof H. (2011), *Quality in Qualitative Studies: The Case of Validity, Reliability and Generalizability*, "Issues in Social and Environmental Accounting", vol. 5, nr 1, ss. 25–44.
- Baglione L. A. (2016), *Writing a Research Paper in Political Science: A Practical Guide to Inquiry, Structure, and Methods*, Sage, Los Angeles–London–New Delhi–Singapore–Washington DC–Boston.
- Backes U. (2019), *Banning Political Parties in a Democratic Constitutional State: The Second NPD Ban Proceedings in a Comparative Perspective*, "Patterns of Prejudice", vol. 53, nr 2, ss. 136–151.
- Bäcker R. (2020), *Kategoria narodu politycznego*, w: *Polska i Europa w perspektywie politologicznej. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Konstantemu Adamowi Wojtaszczykowski z okazji 45-lecia pracy akademickiej. Tom II*, red. J. Wojnicki, J. Miecznikowska, Ł. Zamecki, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa, ss. 35–46.
- Bäcker R., Rak J. (2020), *Elementy procesu badawczego myśli politycznej. Wprowadzenie do badania empirycznego*, „Myśl polityczna. Political Thought”, vol. 3, nr 4, ss. 67–78.
- Brancati D. (2018), *Social Scientific Research*, Sage, Los Angeles–London–New Delhi–Singapore–Washington DC–Boston.
- Capoccia G. (2013), *Militant Democracy: The Institutional Bases of Democratic Self-Preservation*, "Annual Review of Law and Social Science", vol. 9, nr 1, ss. 207–226.
- Cloutier C., Langley A. (2020), *What Makes a Process Theoretical Contribution?*, "Organization Theory", vol. 1, nr 1, ss. 1–32.
- Corley K. G., Gioia D. A. (2011), *Building Theory about Theory Building: What Constitutes a Theoretical Contribution?*, "Academy of Management Review", vol. 36, nr 1, ss. 12–32.

Craig J. B. (2010), *Desk Rejection: How to Avoid Being Hit by a Returning Boomerang*, "Family Business Review", vol. 23, nr 4, ss. 306–309.

Dwivedi Y. K., Hughes L., Cheung C. M., Conboy K., Duan Y., Dubey R., Janssen M., Jones P., Sigala M., Viglia G. (2022), *How to Develop a Quality Research Article and Avoid a Journal Desk Rejection*, "International Journal of Information Management", vol. 62, nr 102426, ss. 1–12.

Ellian A., Molier G. (2012), *The State of Exception and Militant Democracy in a Time of Terror*, Republic of Letters Publishing, Dordrecht.

Garand J. C., Harman M. (2021), *Journal Desk-Rejection Practices in Political Science: Bringing Data to Bear on What Journals Do*, "PS: Political Science & Politics", vol. 54, nr 4, ss. 676–681.

Ijabs I. (2016), *After the Referendum: Militant Democracy and Nation-Building in Latvia*, "East European Politics and Societies and Cultures", vol. 2, nr 30, ss. 288–314.

Knopf J. W. (2006), *Doing a Literature Review*, "PS: Political Science & Politics", vol. 39, nr 1, ss. 127–132.

Loewenstein K. (1937a), *Militant Democracy and Fundamental Rights, I*, "The American Political Science Review", vol. 31, nr 3, ss. 417–432.

Loewenstein K. (1937b), *Militant Democracy and Fundamental Rights, II*, "The American Political Science Review", vol. 31, nr 4, ss. 638–658.

Loewenstein K. (1938), *Legislative Control of Political Extremism in European Democracies I*, "Columbia Law Review", vol. 38, nr 4, ss. 591–622.

Maddox G. (2019), *Karl Loewenstein, Max Lerner, and Militant Democracy: An Appeal to 'Strong Democracy'*, "Australian Journal of Political Science", vol. 54, nr 4, ss. 490–504.

Malkopoulou A., Norman L. (2018), *Three Models of Democratic Self-Defence: Militant Democracy and its Alternatives*, "Political Studies", vol. 66, nr 2, ss. 442–458.

Mareš M. (2012), *Czech Militant Democracy in Action: Dissolution of the Workers' Party and the Wider Context of This Act*, "East European Politics & Societies", vol. 26, nr 1, ss. 33–55.

Mareš M. (2018), *How Does Militant Democracy Function in Combating Right-Wing Extremism? A Case Study of Slovakian Militant Democracy and the Rise of Kotleba – People's Party Our Slovakia*, w: *Militant Democracy – Political Science, Law and Philosophy*, red. A. Ellian, B. Rijkema, Springer, Cham, ss. 61–76.

Marsh H. W., Jayasinghe U. W., Bond N. W. (2008), *Improving the Peer-review Process for Grant Applications: Reliability, Validity, Bias, and Generalizability*, "American Psychologist", vol. 63, nr 3, ss. 160–168.

Osiewicz P., Skrzypek M. (2020), *Is Spain becoming a militant democracy? Empirical evidence from Freedom House Reports*, "Aportes. Revista de Historia Contemporánea (Madrid, Ed. Actas)", vol. 35, nr 103, ss. 7–33.

Rak J. (2021), *Why Did Italian Democracy Become Vulnerable? Theorizing the Change from Neo- to Quasi-militant Democracy*, "Polish Political Science Yearbook", vol. 50, nr 2, ss. 51–61.

- Rak J., Bäcker R. (red.) (2022), *Neo-militant Democracies in Post-communist Member States of the European Union*, Routledge, London–New York.
- Shah J. N. (2020), *Desk-rejection of Manuscript: How to Avoid It*, “Journal of Patan Academy of Health Sciences”, vol. 7, nr 2, ss. 1–3.
- Rezmer-Płotka K. (2021), *Restrictions of Religious Freedom as an Indicator of Militant Democracy: Instrumental Treatment of Religion in Spain in 2009–2019*, “Aportes. Revista de Historia Contemporánea (Madrid, Ed. Actas)”, vol. 36, nr 107, ss. 69–98.
- Sajó A. (2004), *Militant Democracy and Transition towards Democracy*, w: *Militant Democracy*, red. A. Sajó, L. R. Bentch, Eleven International Publishing, Utrecht, ss. 209–230.
- Schmitt C. (2012), *Teologia polityczna i inne pisma*, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa.
- Skrzypek M. (2020), *The Banning of Extremist Political Parties as a Measures of Neo-militant Democracy: The Experience of Post-communist States*, “HAPSc Policy Briefs Series”, vol. 1, nr 2, ss. 67–73.
- Steuer M. (2019), *Militant Democracy on the Rise: Consequences of Legal Restrictions on Extreme Speech in the Czech Republic, Slovakia and Hungary*, “Review of Central and East European Law” vol. 44, nr 2, ss. 162–201.
- Thiel M. (2016), *The “Militant Democracy” Principle in Modern Democracies*, Routledge, London–New York.
- Tyulkina S. (2015), *Militant Democracy: Undemocratic Political Parties and Beyond*, Routledge, London–New York.
- Uitz R. (2017), *Academic Freedom in an Illiberal Democracy: From Rule of Law through Rule by Law to Rule by Men in Hungary*, “Verfassungsblog: On Matters Constitutional”.
- Wagrandl U. (2018), *Militant Democracy in Austria*, “University of Vienna Law Review”, vol. 2, nr 1, ss. 95–128.
- Weber M. (2002), *Gospodarka i społeczeństwo. Zarys socjologii rozumiejącej*, Biblioteka Socjologiczna, Warszawa.
- Wiśniewski J., Biały F., Dulęba Ł. (2021), *Nauka, ideologia, polityka: przypadek politologii w Polsce*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Poznań.